

Tallinna Halduskohus
Tallinna kohtumaja
Pärnu mnt 7, Tallinn
tlnhktallinn.menetlus@kohus.ee
esitatud e-toimiku kaudu

28.03.2024.a

HALDUSASI

Kaebaja I: **Mittetulundusühing Koovi Külaselts**
registrikood 80631967
aadress Saare maakond, Saaremaa vald, Koovi küla,
Vähiku-Tooma, 93314

Kaebaja I esindaja: **Tuulikki Laesson**
OÜ Laesson ja Partnerid
tuulikki@laesson.ee

Kaebaja II: **Mittetulundusühing Elurikkuse Kaitse**
registrikood 80631772
aadress Saare maakond, Saaremaa vald, Koovi küla,
Mudapõllu, 93314

Kaebaja II esindaja: **Tuulikki Laesson**
OÜ Laesson ja Partnerid
tuulikki@laesson.ee

Kaebaja III: **Mittetulundusühing Saare Rannarahva Selts**
registrikood 80619618
Saare maakond, Saaremaa vald, Salme alevik, Sörve
mnt 32, 93201

Kaebaja III esindaja: **Tuulikki Laesson**
OÜ Laesson ja Partnerid
tuulikki@laesson.ee

Kaebaja IV: **Tuulikki Laesson**
isikukood 46903190280
elukoht Mudapõllu, Koovi küla, Saaremaa vald, Saare
maakond
tuulikki@laesson.ee

Vastustaja I: **Vabariigi Valitsus**
aadress Rahukohtu 3, 15161 Tallinn
riigikantselei@riigikantselei.ee

Vastustaja II: **Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet**
aadress Endla 10A, 10122 Tallinn
info@ttja.ee

Vastustaja III:

Kliimaministeerium

aadress Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

info@kliimaministeerium.ee

KAEBUS

(I) Vabariigi Valitsuse 22.02.2024.a korralduse nr 50 tühistamiseks ning
(II) Kliimaministeeriumi keelamiseks kiita heaks Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020.a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ alusel läbiviidava keskkonnamõju hindamise aruanne ja
(III) Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Ameti tegevuse õigusvastasuse tuvastamiseks ja kahju hüvitamise nõudes õiglasele hüvitisele vastavalt kohtu äranägemisel

1. KAEBUSE ALUSEKS OLEVAD FAKTILISED ASJAOLUD

1.1. Saare Wind Energy OÜ (*edaspidi „SWE“*) esitas 7. aprillil 2015. a Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (*edaspidi „MKM“*) hoonestusloa taotluse koos ekspertarvamusega avaliku veekogu koormamiseks meretuulepargiga Saaremaa läänerannikul (*edaspidi „HL algatamise taotlus“*). HL algatamise taotluse kohaselt kavandatakse 100 tuulikuga meretuuleparki koguvõimsusega 600 MW, üksiku avamere tuuliku võimsusega 6 MW. Eeldatav tuuliku torni kõrgus on 102m ning ehitise **maksimaalne kõrgus on kuni 180 m merepinnast**. Planeeritava meretuulepargi suurus on taotluses esitatud koordinaatidest tulenevalt 166,5 km² (*edaspidi „hoonestusloa ala“*).

1.2. Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korraldusega nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ (*edaspidi „korraldus nr 183“*) algatati hoonestusloa menetlus SWE esitatud HL algatamise taotluse alusel. Sama korraldusega algatati avalikku veekogusse meretuulepargi rajamiseks keskkonnamõju hindamine (*edaspidi „KMH“*), mille käigus tuleb välja selgitada tuuleelektrijaama püstitamise, käitamise ja kasutuselt eemaldamisega kaasnevad mõjud ja analüüsida neid ning teha asjakohased uuringud meretuulepargiga koormatava mereala suhtes tervikuna. VV korraldusega määrati koormatavale merealale tehtavate uuringute nimekiri ja uuringud kohustati tegema viie aasta jooksul KMH programmi heakskiitmisest arvates.

On oluline rõhutada, et korraldusega nr 183 algatati hoonestusloa taotlus 100 avamere tuuliku kavandamiseks, igaüks võimsusega 6 MW. Kuna korralduse nr 183 punkti 3.1. kohaselt algatati hoonestusloa menetlus SWE esitatud taotluse alusel, siis ei ole vaidlust selles, et **hoonestusloa menetlus oli Vabariigi Valitsuse poolt algatatud 100 tuuliku kavandamiseks, mille nimivõimsus igäihel on 6MW**.

1.3. Keskkonnaministeeriumi (*edaspidi „KeM“*) 18. oktoobri 2021. a kirjaga nr 7-12/20/2555-35 kiideti heaks SWE meretuulepargi KMH programm. KMH programmi järgi on kavandatavaks tegevuseks maksimaalselt kuni 100 tuulikuga meretuulepargi võimsusega kuni 1400 MW püstitamine ning ülekandesüsteemi kuni liitumiseni üldise elektrisüsteemiga (põhivõrguga) rajamine. Tuuliku rootori diameeter on eeldatavalt 250-280 m, mis tingib tuuliku maksimaalse kõrguse kuni 310 m.

1.4.SWE esitas 7. oktoobril 2022. a hoonestusloa alal ja seda ümbritseval alal tehtud uuringute tulemustest lähtuvalt taotluse hoonestusloa ala korrigeerimiseks ja laiendamiseks summaarse kogupindalaga kuni 197,5 km², s.o suurenemine ca 18,6% ulatuses (*edaspidi „taotlus“*). Samuti tegi SWE ettepaneku kuni taotluse kohta otsuse tegemiseni mitte algatada taotletava ala ning sellega 3 km ulatuses piirneva puhverala suhtes hoonestusloa menetlusi teiste Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Ametile (*edaspidi „TTJA“*) esitatud ja esitatavate taotluste alusel. TTJA palus SWE-l 18. oktoobri 2022. a e-kirjaga taotlust täiendada ja esitada geoloogiline merepõhja uuring koos geofüüsikalise uuringuga ning kalastiku ja linnustiku uuringud, millele taotluses viidatud on.

1.4.1. Taotluses on muuhulgas välja toodud, et enimkasutatavat merepõhja rammitavat vaivundamenti (*monopile*) ei saa meretuulepargis lubjakivi kõvaduse tõttu kasutada. Seega on peamisteks valikuteks puurimisega merepõhja paigaldatavad vaivundamendid (*drilled monopole*) või gravitatsioonilised vundamendid (*gravity foundation*). Puurimisega paigaldatavate vaivundamentide puhul on lubjakivi pealmise kihi sügavus merepinnalt olulisim parameeter vundamenti mõõtmete ja reaalse kasutatavuse seisukohalt. Merepõhja geoloogilise ehituse uuringu põhjal on järeldatud, et kuivõrd piirkonnad lubjakivi pealiskihiga sügavamal kui 40m on tehnilise lahenduse ja keskkonnamõju tõttu praktiliselt mittesobivad ning algsest VV korraldusega määratletud hoonestusalast 25,8km² on lubjakivi lasuvussügavus suurem kui 40m, ei ole seal eeldatavasti tuulikute paigaldamine mõistlik. Taotlusega taotletavast 197,5 km² suurusest alast on 34,4 km² ebasobiv. Gravitatsiooniliste vundamentide puhul tuleb lubjakivil lasuv pealispinnas eemaldada ja asendada kruusapadjaga. Mida paksem on pehmete setete kiht, seda suurem on keskkonnamõju. Taotluses on eeldatud, et üle 4m paksuste lubjakivil lasuvate setetega asukohti tuleb tehnilist lahendust ja keskkonnamõju arvestades pidada praktiliselt mittesobivaks. Algsest VV korraldusega määratletud hoonestusloa alast umbes 55,9 km² ning **taotlusega taotletavast alast 64,7 km² on seetõttu tuulikute sel viisil rajamiseks ebasobiv**. Hoonestusloa ala tuleb korrigeerida, et tagada meretuulepargi realiseerimiseks vältimatult vajalik koguvõimsus.

1.5. TTJA avalikustas SWE meretuulepargi KMH aruande avalik väljapaneku, mis toimus 30.08.-29.09.2023 oma kodulehel 30.08.2023. KMH aruande kohta esitasid oma arvamused ja vastuväited MTÜ Koovi Külaselts (*edaspidi „kaebaja I“*), MTÜ Elurikkuse Kaitse (*edaspidi „kaebaja II“*), MTÜ Saare Rannarahva Selts (*edaspidi „kaebaja III“*) ja Tuulikki Laesson (*edaspidi „kaebaja IV“*). KMH aruande avalik arutelu toimus 12.10.2023 Saaremaal, Kuressaares.

Kaebajad esitasid avalikul väljapanekul oma vastuväited KMH aruandele (esitatud kaebuse lisades nr 1-4), kus tõid välja KMH aruande puudused eelkõige seoses inimestele ja elusloodusele tekkivate negatiivsete mõjude hindamata jätmisega, sh madalsagedusliku müra ning infraheli hindamata jätmisega seoses, mis ilmselgelt kahjustavad inimeste tervist ja elusloodust. SWE esitas kaebajate vastuväidetele omakorda vastuskirjad (esitatud kaebuse lisades nr 5-8), mille ühiseks ja peamiseks

seisukohaks oli, et KMH aruande koostamisel on lähtunud 18.10.2021.a heakskiidetud KMH programmist ning neid uuringuid ja asjaolusid, mida KMH programmis välja pole toodud ei peagi hindama.

- 1.6. Vabariigi Valitsus rahuldas 22.02.2024.a korraldusega nr 50 (*edaspidi „korraldus nr 50“, esitatud lisas nr 9*) SWE taotluse ja muutis hoonestusloa menetlusega hõlmatud meretuulepargi rajamiseks koormatava ala suurust (korralduse punkt 2). Samuti määras Vabariigi Valitsus, et uue, muudetud ala suhtes viiakse KMH läbi juba varem algatatud KMH menetluses (korralduse punkt 3). Vaidlusaluse korraldusega on seega suurendatud hoonestusloa menetluse ala, kuid ei ole fikseeritud, kuidas KMH menetluses seda suurendatud ala edaspidi käsitleda tuleb, sh kas ja milliseid täiendavaid uuringuid tuleb läbi viia. Korraldus nr 50 avaldati Riigi Teatajas 27.02.2024 (avaldamismärge RT III, 27.02.2024, 4, <https://www.riigiteataja.ee/akt/327022024004>).

Korraldusest nr 50 nähtub, et nii SWE-le kui ka Vabariigi Valitsusele ning TTJA-le oli või pidi olema teada juba KMH aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal teada, et KMH-ga hõlmatud alale ei ole osaliselt võimalik ehitada (*vt punkti 1.4.*). Ometi ei ole avalikustatud KMH aruandes (*esitatud kaebuse lisas nr 10*) kordagi mainitud seda, et hoonestusloa taotlusega hõlmatud alal ei ole võimalik tegelikkuses meretuuleparki rajada. Avalikul arutelul tõstatasid kohapeal viibinud isikud ka KMH materjalide alusel küsimuse, et esitatud materjalidest nähtub, et ehitamine ei ole KMH-s näidatud viisil võimalik. Selle peale vastati avalikul arutelul, et KMH-s kajastatud andmed on kõik õiged ja ehitamine KMH alusel on võimalik. Arendaja tõi avalikul arutelul ka välja, et projekti majanduslik tasuvus on saavutatud ka juba 60 tuuliku korral, ometi KMH aruanne sellist alternatiivi ei käsitlenud.

Vabariigi Valitsusel ja TTJA-l oli KMH aruande avalikule väljapaneku ajahetkeks teada, et SWE on esitanud taotluse hoonestusloaga hõlmatud ala muutmiseks kui ka asjaolu, et hoonestusloa taotlusega hõlmatud alale ei olegi võimalik 100 tuulikuga meretuuleparki püstitada (vastav tõend esitatud kaebuse lisas nr 11). Ometi lisas nr 11 toodud materjale KMH aruande juures, mis esitati avalikule väljapanekule, ei olnud.

Korralduse nr 50 punktist 18 järeldeb, et 30.08.2023.a toimus SWE ja TTJA vahel kohtumine, kus anti SWE-e võimalus hoonestusloa ala laiendamise vajalikkust täiendavalt põhjendada. Korralduse nr 50 punktis 18.1 on välja toodud, et SWE selgitas esimese asjana seda, et osal hoonestusloa taotlusega hõlmatud alal ei ole meretuuleparke võimalik rajada. Seega pidi TTJA hiljemalt 30.08.2023 ehk samal päeval, kui TTJA pani KMH aruande avalikule väljapanekule juba teadma, et KMH aruanne käsitleb vastuolulist ja ebaõiget informatsiooni, kuid pani KMH aruande ikkagi avalikule väljapanekule. Oluline on ka märkida, et suur osa KMH aruande materjalidest ei olnud kättesaadavad eesti keeles.

- 1.7. Tegelikkuses esitati avalikkusele seega KMH-ga teadlikult valeandmeid ja eksitati avalikkust, kui KMH-s loodi mulje, et KMH-s käsitletud merealadele on võimalik meretuuleparke rajada, kuid SWE poolt esitatud muudetud taotluse kohaselt (*vt kaebuse punkti 1.4.1.*) ei ole aga 64,7km² suurusele alale võimalik meretuuleparke

rajada, mistõttu üks kahest KMH-s käsitletud alternatiivist ei ole tegelikkuses realiseeritav arendaja poolt soovitud ulatuses. Seega oli SWE osaliselt juba oma hoonestustaotlusest loobunud ehk arendaja ei soovinudki sellele alale ehitada, ometi käsitles avalikule väljapanekule saadetud KMH aruanne ikkagi ka seda ala ning KMH aruanne leidis, et ka sellele alale on võimalik meretuuleparki rajada ehk oli KMH aruandes käsitletud kui realiseeritav tegevus. On oluline, et avalikule väljapanekule saadetud KMH aruande tehnilised lisad ei olnud avalikkusele kättesaadavad ka riigikeeles, mistõttu pidid kaebajad läbi töötama suure hulga võõrkeelseid materjale ja ilmselgelt suur hulk avalikkust sellist erialast võõrkeelset kirjandust seetõttu läbi töötada ei saanudki.

- 1.8.** Korraldusega nr 50 on avalikkuselt ja huvitatud isikutelt, sh kaebajatelt võetud võimalus avaldada oma seisukohti uue hoonestusala KMH programmi osas ja esitada KMH programmi suhtes arvamusi ja ettepanekuid, sealhulgas välja tuua uuringute vajadusi, kumulatiivse hindamise vajadust, alternatiive, mis on ka reaalselt teostatavad (näiteks arendaja sõnul on projekt majanduslikult otstarbekas ka 60 tuuliku korral, mitte üksnes 100 tuuliku korral) jne.

TTJA poolt on KMH menetluse raames tehtud õigusvastaseid menetlustoiminguid, kui TTJA on teadlikult suunanud avalikule väljapanekule ja korraldanud avaliku arutelu KMH osas, mis kajastab tegelikkusele mittevastavaid andmeid ning käsitleb tegelikult elluviidamatut lahendust kui arendaja poolt realiseeritavat tegevusvarianti. Seetõttu on pidanud avalikkus, sealhulgas kaebajad väga suurel määral pidanud panustama KMH materjalide läbitöötamise, kuna materjale on tuhandeid lehekülgi ning kulunud on sadu tunde nende materjalide läbitöötamiseks ning seisukoha kujundamiseks.

On selge, et olukord, kus avalikkus, sh kaebajad peavad keskkonnahoiuga seonduvalt läbi töötama väga mitmest menetlustes dokumente, sh ebavajalikuks osutunud dokumente, ei ole kuidagi kooskõlas hea halduse põhimõttega, vaid sellist tegevust on võimalik lugeda nn avalikkuse *surnuks menetlemiseks*. Samuti on selge, et olukord, kus avalikkus ja kaebajad ei saa esitada keskkonnakaalutlustel põhinevaid seisukohti ei ole kooskõlas Euroopa Liidu keskkonnaõiguse põhimõtetega.

Kaebajad on seisukohal, et korraldus nr 50 ning TTJA õigusvastane käitumine rikub nende õigusi ning on vastuolus hea halduse põhimõtte ja Euroopa Liidu keskkonnaõiguse põhimõtetega, ja vaidlustavad käesoleva kaebusega korralduse nr 50 ning TTJA tegevuse KMH menetluse raames. Kaebajad on seisukohal, et selline haldusorganite tegevus ei ole korrektne ning arvestades asjaolu, et Lääne-Saaremaal on hetkel menetluses ligi 20 hoonestusloa taotlust ning selline käitumine nagu haldusorganitel siiani on kombeks olnud, toimuks tõenäoliselt ka tulevikus edasi, peavad kaebajad vajalikuks preventiivsel eesmärgil esitada ka õigusvastasuse tuvastamise nõue koos hüvitamisnõudega.

- 1.9.** SWE on 21.03.2024.a esitanud kliimaministeriumile heakskiitmiseks KMH aruande (*vastav tõend esitatud kaebuse lisas nr 12*). Pärast KMH aruande heakskiitmist on Vabariigi Valitsusel võimalik väljastada SWE-le hoonestusluba. KMH aruanne sellisel kujul aga sisaldab olulisel määral ebaõiget informatsiooni ja valeandmeid, mistõttu

rikuks KMH aruande heakskiitmine sellisel kujul oluliselt kaebajate õigusi, sest kaebajatelt on võetud võimalus õiguspärasel viisil osaleda KMH programmi väljatöötamisel ja KMH menetluses, mis on õiguslikult nõutav hoonestusloa muutmisest tulenevalt.

2. ÕIGUSLIKUD ASJAOLUD

2.1. Kaebajate I-III näol on tegemist mittetulundusühingutega, kelle puhul on täidetud KeÜS § 31 lg 1 punktis 1 toodud eeldused. Kaebajate I-III põhikirjad on esitatud kaebuse lisades nr 13-15. Kaebajate I-III põhikirjalisteks eesmärkideks on keskkonnakaitse ning kaebajad on oma tegevustega edendanud keskkonnakaitset. Kaebaja IV näol on tegemist füüsilise isikuga, kellele kuuluvad kinnistud Pilguse lahe ääres. Kõik kaebajad esitasid oma vastuväited KMH avaliku väljapaneku ajal.

I Vabariigi Valitsuse korralduse nr 50 tühistamisnõue

2.2. Korralduse nr 50 vaidlustamine on oluline seetõttu, et selle alusel minnakse KMH menetlusega edasi ilma fikseerimata, millises menetlusetapis ollakse, seega ka ilma uut KMH programmi koostamata, kuigi hoonestusloa taotluse muutmisega muudetakse suurel määral ala, millele tuuleparki tahetakse rajada. On ka oluline, et koos tuulepargi ala laiendamisega on olulisel määral - võrreldes hoonestusloa algse taotlusega - muutunud tuulepargi koguvõimsus ja iga tuuliku kõrgus (kuni 180 meetri asemel on 310 meetrit). KMH programm ei näe ette kumulatiivsete mõjude hindamist, sest 2021. aastal - kui programm heaks kiideti - oli tegemist esmase hoonestusloa taotlusega. Käesolevaks ajahetkeks on teada, et arendajaid, kes soovivad antud piirkonda meretuuleparke rajada, on suur hulk ning esitatud on juba ka mitmeid teisi hoonestusloa taotlusi. Seega selleks, et leida keskkonnale kõige sobivam lahendus, tuleb KMH raames hinnata ka kumulatiivseid mõjusid keskkonnale seoses teiste hoonestusloa taotluste alusel kavandatavate tuuleparkidega. Praeguses KMH menetluses ning avalikustatud KMH aruandes ei ole kumulatiivseid mõjusid ilmselgelt arvestatud ning kaebajate vastavasisulised vastuväited on tagasi lükatud väidetega, et KMH programm ei näinud ette kumulatiivsete mõjude hindamist ja seetõttu ei tulegi neid hinnata.

2.2.1. Korralduse nr 50 alusel laiendatakse hoonestusloa taotlust aga täiesti uuele alale, mida varasem hoonestusloa mitte kuidagi ei puudutanud. On selge, et uuele alale laienemine eeldab ka uute uuringute läbiviimist, kusjuures uuringute hulk ja sisuline ulatus peab selgelt olema teostatud uuringutest laiem, sest tegemist on uue alaga ning vahepealsel ajal on oluliselt muutunud ka asjaolud, sh on lisandunud vajadus hinnata kumulatiivset mõju ning samuti on teiste keskkonnamõjude hindamiste raames teostatud uuringutest selgunud asjaolud, mis mõjutavad oluliselt looduskeskkonda (näiteks eutrofeerumine). Samuti on muudetud hoonestusloa taotlusega oluliselt suurenenud tuulikute võimsus (ühe tuuliku võimsus 6MW->14MW) ja kõrgus (ühe tuuliku kõrgus kuni 180m -> kuni 310m).

2.2.2. Lisaks on KMH aruandes jäetud täielikult hindamata inimeste tervisele ja elusloodusele tekkivad mõjud madalsagedusliku müra tõttu. On üldteada asjaolu

ja erinevate teaduslike uuringutega korduvalt tõestatud, et tuulepargid tekitavad tuuliku rootorilabade liikumise tõttu madalsageduslikku müra, mis kahjustab otseselt inimesi ja kogu elusloodust laiemalt. Pidevas madalsageduslikus müras viibimine põhjustab pöördumatuid kahjustusi inimese tervisele, näiteks südamerütmihäireid, tasakaaluprobleeme, kõrgvererõhutõve jm haigused¹. Madalsagedusliku müra osas on KMH aruandes üksnes paljasõnaliselt tõdetud, et tuuleparkide kauguse tõttu ei ole see oluliseks probleemiks. Samuti on selgelt meelevaldne väita, et madalsageduslik müra ei ole probleem tuulikute kauguse tõttu, kuna meretuulepark on kavandatud mandrile äärmiselt lähedale (ca 10-12km), samal ajal kui erinevate uuringute kohaselt levib madalsageduslik müra kuni 90km kaugusele². Madalsagedusliku müra mõju on jäetud KMH raames arvestamata ja hindamata lisaks inimestele ka loomade ja lindude, sh koduloomadele tekkivate negatiivsete mõjude osas.

Koos madalsagedusliku müraga on KMH aruandes jäetud hindamata mõjud, mis tekivad infraheli tõttu inimestele ja elusloodusele, sh loomadele ja lindudele. KMH aruandes on paljasõnaliselt üksnes tõdetud, et kavandatava tegevuse puhul mõju puudub, samal ajal on aga tõdetud KMH aruandes, et infrahelil on negatiivne mõju inimesele ja teistele elusolenditele. Kaebajate jaoks on arusaamatu, miks on mõjud jäetud hindamata, kui aruandes on tõdetud, et mõju negatiivne mõju inimesele ja loomadele on olemas.

2.2.3. Praeguses KMH menetluses on jäetud arvestamata ka realiseeritavad alternatiivid, nagu näiteks hoonestusloa algatamise otsuses välja toodud alternatiiv (ehk 100 tuulikut nimivõimsusega 6MW) või/ja arendaja poolt väljatoodud alternatiiv, mis kajastaks 60 tuulikut, mis arendaja sõnul on majanduslikult realiseeritava tuulepargi tuulikute arv. Kaebajad peavad vajalikuks rõhutada, et KMH programmi avalikustamise ajahetk langes perioodi, kus Eestis oli jätkuvalt käimas suur tervisekriis COVID-19 viirusepuhangu tõttu³. Näitena toovad kaebajad välja, et alates 11. märtsist 2021 rakendati täiendavaid meetmeid haiguse leviku tõkestamiseks, sh suleti koolid ja kaubanduskeskused ning piirati siseruumides liikuvust. 12. märtsi seisuga oli Eesti maailma esimene riik viimase seitsme päeva nakatumisjuhtumite arvult elanike kohta. Rangeid piiranguid hakati leevendama alles mai lõpust.

2.2.4. KMH programmi avalik väljapanek kestis kõigest 23 päeva 15.04-07.05.2021 ning KMH programmi avalik arutelu toimus 13.05.2021.a veebipõhises *Microsoft Teams* keskkonnas, kus osales vaid 39 inimest, kellest suur hulk olid seotud TTJA-ga, arendajaga ning KMH koostajatega. Kõike eeltoodut arvestades on ilmselge, et avalikkus ei olnud erinevate asjaolude tõttu KMH programmi väljatöötamise piisavalt kaasatud. Seda enam on aga oluline, et edasises menetluses oleks avalikkus kaasatud nõuetekohaselt.

¹ <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2018-AK-217416.pdf>

² <https://agupubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/2014JD022821>

³ https://et.wikipedia.org/wiki/Koroonapandeemia_kronoloogia_Eestis_2021._aastal

- 2.2.5.** Praegusel juhul aga nähtub, et Vabariigi Valitsus on otsustanud uue ala suhtes läbi viia KMH menetluse juba olemasoleva menetluse raames ehk ligi kolm aastat vana KMH programmi alusel. Oluline on rõhutada, et KMH aruande avalik väljapanek on juba toimunud ning avalik arutelu samuti, mistõttu on avalikkuse võimalus uue ala suhtes läbiviidavas KMH-s kaasa rääkida äärmiselt piiratud või sisuliselt välistatud. Veelgi enam - lisas 12 esitatud tõend näitab üheselt, et mingeid täiendavaid uuringuid teostama ega keskkonnamõju uue lisandunud ala suhtes KMH raames ka hindama ei hakata, sest KMH aruanne on saadetud juba lõplikult heakskiitmisele.
- 2.3.** Kaebajate eesmärgiks on saavutada olukord, kus Vabariigi Valitsus uuendaks KMH menetlust etappi, kus toimuks uus KMH programmi arutelu ja heakskiitmine, sest taotletav hoonestusloa ala on oluliselt muutunud või vähemalt laiendatava ala osas toimuks KMH programmi arutelu ja heakskiitmine. Juba koostatud KMH ei võimalda reaalselt elluviidavaid alternatiive võrrelda, sest üks alternatiividest ehk algse hoonestusloa taotluse ala on Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 50 tunnistatud juba realiseerimatuks (kuna on muudetud hoonestusala).
- 2.3.1.** Praegusel juhul ei ole avalikkusel võimalik hoonestusloa ala muutmise seonduvalt kaasa rääkida ega oma seisukohti avaldada, sest KMH programmi avalikustamise ajal ei olnud teada, et Vabariigi Valitsus muudab hoonestusloa taotluse ala sellisel viisil. Samuti ei olnud teada, et tuulikute võimsused (sh tuulepargi koguvõimsus) ja tuulikute kõrgused niivõrd suurel määral suurenevad. KMH avalik väljapanek on toimunud ning KMH avalik arutelu on läbi viidud, kuid käesolevaks hetkeks on selgunud, et KMH aruanne sisaldab suures osas ebaõiget informatsiooni ning kõik osapooled peale avalikkuse (ehk isikute, kellele KMH aruanne oli suunatud) olid sellest asjaolust teadlikud. Antud olukorras on avalikkust olulisel määral teadlikult eksitatud, millega on rikutud õigusaktides ettenähtud kaasamise nõudeid.
- 2.3.2.** Kaebajad peavad vajalikuks rõhutada, et kui hoonestusloa taotluse muutmist oleks käsitletud uue hoonestusloa taotlusena (ja mitte juba algatatud hoonestusloa menetluse ala muutmisenä), siis oleks kaebajatel võimalik olla KMH menetluses sisuliselt kaasatud, sealhulgas esitada ettepanekuid ka KMH programmi väljatöötamisel. Praegusel juhul on kaebajatelt korraldusega nr 50 see õigus ära võetud.
- 2.4.** Kaebajate huviks on saada kaasa rääkida KMH programmi koostamisel, et tagada, et KMH programm kajastaks asjakohaseid ja olulisi asjaolusid, mida KMH raames tuleks hinnata. Kaebajad rõhutavad, et praegune KMH programmis ning KMH aruandes puudub adekvaatne alternatiivide võrdlus - KMH programmis on alternatiivse variandina hinnatud 100 tuulikuga meretuulepargi kavandamist, kuid arendaja poolt avalikul arutelul öeldu kohaselt muutub projekt majanduslikult tasuvaks juba alates 60 tuulikust. Tekib küsimus, miks ei ole KMH raames kaalutud erinevaid reaalselt eksisteerivaid alternatiive, sealhulgas algatatud hoonestusloa menetluses soovitud lahendust (ehk 100 tuulikut võimsusega 6MW) või hoonestusloa menetluse muutmise taotluses toodud alternatiivi ehk 1400MW koguvõimsusega parki ilma tuulikute arvu kindlaks määramata. Korraldusega nr 50 on Vabariigi Valitsus nõustunud SWE poolt

esitatud hoonestusloa ala muutmisega (vt esitatud SWE taotlust lisas 11 esitatud digikonteineris), mis käsitleb 1400MW võimsusega meretuuleparki, kuid taotluses ei ole peale võimsuse tuulikute arvu täpsustatud. Ka sellist alternatiivi, mis jätkaks tuulikute arvu lahtiseks, kuid mis lähtuks koguvõimsusest 1400MW ei ole KMH aruandes hinnatud.

- 2.5. Vaidlusalusest korraldusest tuleb selgelt välja, et osale sellest alast, mille suhtes KMH on teostatud ning mille suhtes KMH leidis, et sinna saab meretuuleparki rajada, tegelikkuses aga meretuuleparki rajada ei saa ning tuleb muuta hoonestusloa menetlusega hõlmatud mereala. Selle asemel, et uuendada KMH menetlust nii, et mindaks menetlusega tagasi KMH programmi koostamise etappi, on Vabariigi Valitsus üksnes muutnud hoonestusloa taotlusega hõlmatud mereala. Selline teguviis on vastuolus õigusaktides tooduga, kuivõrd ei ole muudetud ala ehk uus ala hõlmatud KMH programmis kindlaks määratud alaga. KeHJS § 13 lg 1 punkti 1 kohaselt peab KMH programmis olema esitatud kavandatava tegevuse eesmärk ja täpne asukoht. Praegusel juhul näeb vaidlusalune Vabariigi Valitsuse korraldus nr 50 ette, et kavandatava meretuulepargi rajamiseks uut koormatavat ala hinnatakse juba koostamisel oleva KMH raames, kusjuures KMH koostamine on toimunud 2021.a heaks kiidetud KMH programmi alusel, pärast mida on oluliselt muutunud keskkonnanahoiu seisukohast olulised asjaolud, sh tuleks praegusel juhul arvestada ka kumulatiivseid mõjusid. KMH aruanne on juba läbinud avaliku väljapaneku ning toimunud on ka avalik arutelu, mistõttu võib olla kindel, et KMH aruannet avalikkusele enam ei tutvustata. Seda kinnitab täiendavalt ka lisas 12 esitatud tõend, mille kohaselt on SWE saatnud KMH aruande lõplikult Kliimaministeeriumile heakskiitmiseks ehk SWE ei kavatse sõltumata korraldusest nr 50 mingeid täiendavaid asjaolusid KMH raames hinnata.

Veelgi olulisem ja kaebajate meelest kõige tähelepanuväärsem on asjaolu, et Vabariigi Valitsuse 23.02.2024.a korraldus nr 50 - mis näeb justkui ette muudetud hoonestusala suhtes keskkonnamõjude läbiviimise juba käimasoleva KMH raames (korralduse nr 50 resolutsiooni punkt 3) - **on antud kaks nädalat pärast seda, kui Kliimaministeeriumile on arendaja SWE poolt KMH aruanne lõplikuks heakskiitmiseks juba saadetud (vt lisas 12 esitatud tõendit, kust nähtub, et 12.02.2024 on registreeritud SWE kiri, millega saadeti KMH aruanne lõplikuks heakskiitmiseks).** Seeda teadis või pidi Vabariigi Valitsus korraldust nr 50 andes juba teadma, et mingit täiendavat mõjude analüüsi uue ala suhtes ega keskkonnamõju hindamist korralduse nr 50 alusel arendaja teha ei kavatse.

- 2.6. Kaebajad rõhutavad, et korraldusest nr 50 ei selgu ka see, millises KMH etapis tuleb uut ala KMH raames hinnata. Kui lugeda korralduse nr 50 punkti 3, võib jääda mulje, nagu viidaks uue mereala osas nn vana KMH raames läbi mingid täiendavad uuringud või hinnatakse uut ala olemasoleva KMH raames. Tegelikult on aga SWE juba 21.03.2024.a esitanud Kliimaministeeriumile lõplikuks heakskiitmiseks KMH lõpparuande (vastav tõend esitatud lisas nr 12), mistõttu on praegusel ajahetkel tegelikult kahtlusteta selge, et mingeid täiendavaid uuringuid uue ala suhtes läbi ei viida ning KMH aruanne antud ala täiendavalt ei kajasta. On ilmselge, et SWE huvi on jätkata KMH menetlusega samas etapis nagu see praegusel ajahetkel on, et

kiirendada hoonestusloa saamist. Samal ajal aga jäävad korralduse nr 50 tõttu kaitseta avalikkuse huvid, kuna avalikkusel ei ole olnud uue ala suhtes läbiviidava KMH osas võimalik kaasa rääkida, sest uus ala hõlmati hoonestusloa taotlusega alles korraldusega nr 50, mis võeti vastu 22.02.2024.

2.7. Korralduse nr 50 punktis 23.6. on Vabariigi Valitsus põhjendatud hoonestusloa ala laiendamist asjaoluga, et KMH käigus on selgunud vajadus „asendada“ olemasoleva hoonestusloa alal paiknevaid ebasobivaid alasid uute aladega. Sellist asendamise võimalust ilma asendamisega kaasneva keskkonnamõju täiendava hindamiseta õigusaktid aga ette ei näe. Vabariigi Valitsus on loonud korralduses nr 50 mulje, nagu toimuks uue, suurendatud ala suhtes täiendav KMH (ehk väitnud, et uue ala suhtes viiakse KMH läbi juba algatatud KMH raames), kuid kuna algatatud KMH on esitatud Kliimaministeeriumile heakskiitmiseks (vt *lisas 12 esitatud tõendit*), siis on ilmselge, et mingit täiendavat mõjude hindamist uue ala suhtes ei tehta.

2.8. Ebaõige on ka korralduse nr 50 punktis 23.6 toodud seisukoht et „*Hoonestusloa ala laiendamise taotlust ei tule uue hoonestusloa taotlusena käsitleda ka tulenevalt kavandatava meretuulepargi koguvõimsuse potentsiaalsest suurenemisest 600MW-lt 1400MW-le, kuna kehtiva planeeringuga alal hoonestusloa menetluse algatamisel ei ole kavandataval koguvõimsusel tähtsust, sest meretuulepargi tegelik koguvõimsus ilmneb alles meretuulepargi ehitusprojekti koostamise käigus, mil selgub tuulikute tegelik paigutus, mis arvestab tuulikutevahelisi puhveralasid, joondamise nõudeid ning keskkonnaolusid jms.*“

2.9. Viidatud põhjendus ehk Vabariigi Valitsuse vastav kaalutlus on selgelt õigusvastane ega arvesta Euroopa Kohtu ja Riigikohtu väljakujunenud kohtupraktikaga. Nimelt on kohtud korduvalt selgitanud, et igasuguste kavandatavate tegevuste mõjude hindamine peab toimuma võimalikult varajases faasis ning edasiseks hindamiseks tulevaste menetluste raames (antud juhul näiteks ehitusprojekti koostamine) saab edasi lükata üksnes selliseid küsimusi, mida on madalamal tasandlik võimalik tõhusamalt hinnata (Riigikohtu 20.03.2024.a otsus nr 3-20-1329, p 72; Riigikohtu 08.08.2018.a otsus nr 3-16-1472, punktid 23-30 ja nendes viidatud Euroopa Kohtu praktika).

2.9.1. Euroopa Kohus on oma 15.06.2023.a otsuses C-721/21 selgitanud, et direktiivi 92/43 artikli 6 lõikes 3 ettenähtud hindamismenetluse eesmärgiks on tagada eelneva kontrolli kaudu, et kavale või projektile, mis ei ole otseselt seotud asjaomase ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju, antakse luba vaid siis, kui see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju (punkt 34).

2.9.2. Euroopa Kohtu 25.05.2023.a otsuses C-575/21 rõhutas kohus, et direktiivi 2011/92 artikli 2 lõike 1 kohaselt tuleb enne teostusloa andmist hinnata keskkonda oluliselt mõjutada võivaid projekte, mis tähendab, et projekti otsese ja kaudse mõju uurimist direktiivi artiklis 3 nimetatud teguritele ja nende tegurite vastastikule mõjule tuleks tervenisti teostada enne loa andmist. Kohus rõhutas, et keskkonnamõju tuleb hinnata eelnevalt, mis on põhjendatud vajadusega, et pädev asutus võtaks otsustamisel arvesse keskkonnale

avaldatavat mõju kogu tehnilise kavandamise ja otsustamise võimalikult varajases etapis (punktid 77-80).

2.10. Kaebajad peavad vajalikuks rõhutada, et Vabariigi Valitsuse korralduses viidatud ehitusprojekti menetluse aluseks on õiguspäraselt ja nõuetele vastavalt läbiviidud KMH menetlus (vt ka punkti 2.8.). Vabariigi Valitsus ei või tugineda hoonestusloa ala laiendamisel kaalutlustele, mille tulemusena ei hinnata uue ala suhtes keskkonnamõju piisavas ulatuses ega nõuetekohaselt. KMH menetluse raames ei ole laiendatud uut ala sellises mahus uuritud ega hinnatud ning sellist hindamist ilmselgelt enam ka ei teostata, sest KMH aruanne on esitatud Kliimaministeeriumile lõplikult heakskiitmiseks.

2.11. Veelgi enam on aga oluline rõhutada, et esialgne hoonestusloa taotlus hõlmas 100 tuuliku kavandamist, mille võimsus oli 6MW ehk kokku 600MW meretuulepargi kavandamist (vt kaebuse punkt 1.1 ja 1.2.). KMH programmi hindamisel tuli lähtuda esitatud hoonestusloa taotlusest ning Vabariigi Valitsuse poolt algatatud hoonestusloa taotluse menetlusest, kus kavandati tuuleparki koguvõimsusega 600MW. KMH aruande (vt lisa 10, punkt 2.4.) kohaselt hinnati KMH aruandes kahte alternatiivi - (I) ühte, milleks oli hoonestusloa taotlusega algatatud maksimaalselt kavandatav tegevus ehk mis oleks pidanud olema 100 6MW võimsusega tuuliku kavandamine (kokku 600MW tuulepark), kuid hinnati hoopis 14-18MW võimsusega tuulikuid, kusjuures antud alternatiivi tegelikkuses KMH aruande raames põhjalikult isegi ei käsitletud ning (II) teist, milleks oli SWE poolt hoonestusloa taotluse korrigeeritud ala. Antud ala suhtes on hoonestusloa taotluse menetlust laiendatud aga alles Vabariigi Valitsuse 22.02.2024.a korraldusega nr 50. Seega on KMH aruandes leidnud kajastamist sellise alternatiivi võrdlus, mis hõlmati hoonestusloa menetlusest alles ligi 6 kuud pärast KMH aruande avalikku väljapanekut. TTJA on avalikule väljapanekule pannud sellise KMH aruande, mis hindab sellist alternatiivset taotlust, mille Vabariigi Valitsus kiitis heaks alles 6 kuud hiljem. Avalikkus ei saanud õiguspäraselt hinnata KMH aruandes esitatud alternatiivi olukorras, kus ei olnud avalikkusele teada SWE soov muuta hoonestusloa taotlust ega ka Vabariigi Valitsuse nõustumine sellise taotluse muutmiseks.

2.11.1. Nii KMH programmi kui ka KMH aruande avalikul väljapanekul sai ja pidi avalikkus lähtuma SWE poolt esitatud hoonestusloa taotlusest ehk SWE poolt kavandatust ning Vabariigi Valitsuse poolt korraldusega nr 183 (vt kaebuse punkt 1.2.) algatatud hoonestusloa menetlusest ehk sellest, et kavandatakse maksimaalset 100 tuulikut võimusega 6MW ja maksimaalse kõrgusega merepinnast kuni 180 meetrit. Korraldusest nr 50 aga selgub, et Vabariigi Valitsus on nõustunud muutma hoonestusloa menetlust nii, et 600MW (6MWx100 tuulikut) meretuulepargi asemel on kavandatavaks tegevuseks 1400MW (14MWx100 tuulikut) tuulepark ning tuulikute maksimaalne kõrgus merepinnast on suurenenud 180 meetri pealt 310 meetri peale.

2.11.2. On ilmselge, et keskkonnamõju ning võimalike alternatiivide mõttes on äärmiselt suur vahe sellel, kas hinnatakse 600MW meretuulepargimõjusid, kuhu kavandatavate tuulikute võimsus on 6MW ning maksimaalne kõrgus 180 meetrit või hinnatakse 1400MW tuulepargi mõju, kus tuulikute võimsus on 14MW ja

maksimaalne kõrgus 310 meetrit. Avalikkusel ei ole olnud nõuetekohaselt võimalik oma seisukohta avaldada KMH programmile ja KMH aruandele olukorras, kus Vabariigi Valitsus kiitis 1400MW tuulepargi rajamisega seotud hoonestusloa taotluse muutmise heaks alles 6 kuud pärast KMH aruande avalikku väljapanekut.

2.11.3. Kaebajad on veendumusel, et Vabariigi Valitsuse kaalutlus, nagu ei tuleks antud juhul hoonestusloa muutmist käsitleda uue hoonestusloa taotlusena, on eeltoodud põhjustel selgelt põhjendamatu ning seetõttu on Vabariigi Valitsuse korraldus nr 50 õigusvastane.

2.12. Lisaks jääb kaebajatele selgusetuks, kuidas on võimalik heaks kiita KMH aruannet nii, et see näeb ette meretuuleparkide ehituse võimalikkuse aladele, mille osas on aga selgunud, et meretuuleparkide ehitus KMH-ga analüüsitud kujul võimalik ei ole. Tekib õigustatud küsimus, milline õiguslik tähendus KMH-l on olukorras, kus üks põhialternatiividest välistatakse Vabariigi Valitsuse korraldusega, kuna ei ole realiseeritav ja selle tulemusena jääb kaalumisele ainult üks alternatiiv ehk ainult arendaja poolt soovitatav lahendus. See on oma olemuselt keskkonnaõigusega vastuolus, eriti kuna realiseeritavaid tuuleparkide variatsioone on oluliselt rohkem kui üks (näiteks arendaja poolt avalikul arutelul välja toodud 60 tuulikuga meretuulepark, mis samuti oleks majanduslikult tasuv).

2.13. Kõike eeltoodut arvestades paluvad kaebajad halduskohtul tühistada Vabariigi Valitsuse 22.02.2024.a korraldus nr 50, kuna korraldus on antud selgelt kaalutusõigust rikkudes ning korralduse tulemusena jääb KMH menetluses nõuetekohaselt hindamata kavandatava tegevuse keskkonnamõju.

II Nõue keelata Kliimaministeeriumil KMH aruande heakskiitmine

2.14. Arvestades asjaolu, et SWE on esitanud KMH aruande Keskkonnaministeeriumile heakskiitmiseks (vt *lisas 12 esitatud tõendit*), siis on kaebajate ja avaliku huvi kaitseks vajalik ka keelata Kliimaministeeriumil KMH aruande sellisel kujul heakskiitmine, sest KMH aruanne sisaldab eeltoodud põhjendustel oluliselt ebaõiget informatsiooni ning KMH aruande käigus ei ole nõuetekohaselt hinnatud kavandatava tegevusega, sh Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 50 lubatava tegevuse ja uue alaga seonduvalt keskkonnale tekkivaid mõjusid.

III TTJA tegevuse õigusvastasuse tuvastamise nõue ja kahju hüvitamise nõue

2.15. Kaebajad paluvad tuvastada kohtul ka TTJA tegevuse õigusvastasus SWE poolt esitatud hoonestusloa taotluse menetlusega koos algatatud KMH läbiviimisel. Nagu öeldud, nähtub Vabariigi Valitsuse korraldusest nr 50 üheselt, et nii Vabariigi Valitsusele kui ka TTJA-le oli või pidi olema teada, et osaliselt hoonestusloa taotlusega hõlmatud alale läbiviidud uuringute alusel ehitada ei ole võimalik. Ometi ei kajastatud seda, et ehitustegevust osa ala suhtes ei ole võimalik läbi viia avalikule väljapanekule saadetud KMH aruandes. KMH aruande osas on läbi viidud avalik arutelu, millel SWE samuti kinnitas, et kogu ala osas on võimalik projekti ellu viia.

Nüüdseks on aga selgunud, et KMH sisaldab tegelikkuses ebaõiget informatsiooni. Sellisel kujul KMH väljapanekuga on TTJA tekitanud kaebajale IV kahju, kui avalikkus, sh kaebaja IV on pidanud läbi töötama sadades lehekülgedes materjali - sh suur osa inglisekeelset materjali, mis keeleseadusega vastuolus jäeti arendaja poolt tõlkimata - ning nüüd on selgunud, et suure osa materjalide läbitöötamine on olnud asjatu, sest KMH ja selle materjal hõlmab ala, millele arendaja poolt ei soovita ehitada ning mis on korraldusega nr 50 välistatud kui hoonestusloa taotluse ala. Kaebaja IV taotleb HKMS § 38 lõike 2 teise lause alusel õiglast hüvitist TTJA poolt tekitatud kahju eest kohtu äranägemisel.

- 2.16.** Tuvastamiskaebuse esitamisel on kaebajate jaoks ka preventiivne eesmärk. Riigikohus on oma praktikas kinnitanud tuvastusnõude põhjendatust ka selleks, et muuta haldusorgani ebaõiget halduspraktikat (RKHKo 28.11.2021 nr 3-19-1735, p 18). Kaebajad peavad vajalikuks rõhutada, et meretuuleparkide hoonestuslubade menetlusi on käesoleval ajahetkel käimas juba kaebajatele teadaolevalt üle 20 ning avalikkusel on sisuliselt võimatuks muutunud erinevates menetlustes ja menetlusetappides orienteerumine ja nendega seotud materjalide läbitöötamine. Kaebajad rõhutavad, et näiteks korraldusest nr 50 ei teavitatud kõiki kaebajaid, vaid üksnes kaebajat III, kuigi kõik kaebajad esitasid oma vastuväited KMH aruandele, mistõttu pidi TTJA olema teadlik kõigi kaebajate huvist olla hoonestusloaga seotud protsessidesse kaasatud.

3. MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED

- 3.1. Asja läbivaatamise viis.** Kaebajad soovivad asja läbivaatamist kohtuistungil.
- 3.2. Esindusõigus.** Kaebajate I-III volitatud esindaja esindusõigust tõendavad volikirjad on esitatud kaebuse lisades nr 16-18 ning volitatud esindaja haridust tõendav dokument kaebuse lisas nr 19.
- 3.3. Riigilõiv.** HKMS § 104 lõike 1 kohaselt tasutakse kaebuse esitamisel halduskohtule riigilõiv seaduse kohaselt. RLS § 60 lõike 1 kohaselt tasutakse kaebuse esitamisel riigilõiv 20 eurot iga nõude pealt. Kaebajaid on kokku neli ning iga kaebaja taotleb Vabariigi Valitsuse 22.02.2024.a korralduse nr 50 tühistamist, Kliimaministeeriumi keelamist KMH aruannet heaks kiita ning TTJA õigusvastasuse tuvastamist KMH läbiviimisel. Seega tuleb nende esitatud nõuete pealt tasuda riigilõivu summas 240 eurot.

Kaebaja IV esitab ka kahju hüvitamise nõude õiglase hüvitise väljamõistmiseks kohtu äranägemisel. RLS § 60 lõike 3 kohaselt tasutakse sellise nõude esitamise pealt riigilõivu summas 350 eurot.

Seega kokku tuleb esitatud kaebuselt tasuda riigilõivu summas 590 eurot. Riigilõivu tasumist tõendav dokument on esitatud kaebuse lisas nr 20.

4. TAOTLUSED

- 4.1. Tühistada Vabariigi Valitsuse 22.02.2024.a vastu võetud korraldus nr 50 „Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020.a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ muutmine“.
- 4.2. Keelata Kliimaministeeriumil Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020.a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ alusel läbiviidava keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmine.
- 4.3. Tuvastada Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Ameti tegevuse õigusvastasus Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020.a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ alusel läbiviidavas keskkonnamõju hindamise protsessis.
- 4.4. Mõista Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Ametilt vastavalt kohtu õiglasele äranägemisele välja hüvitis Tuulikki Laessoni kasuks.
- 4.5. Jätta kaebajate menetluskulud solidaarselt Vabariigi Valitsuse, Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Ameti ning Kliimaministeeriumi kanda ja mõista kaebajate menetluskulu välja vastavalt esitatavale menetluskulude nimekirjale.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Tuulikki Laesson

Mittetulundusühingu Koovi Külaselts volitatud esindaja

Mittetulundusühingu Elurikkuse Kaitse volitatud esindaja

Mittetulundusühingu Saare Rannarahva Selts volitatud esindaja

Kaebusele lisatud:

1. MTÜ Koovi Külaselts seisukoht KMH aruande avalikul väljapanekul
2. MTÜ Elurikkuse Kaitse seisukoht KMH aruande avalikul väljapanekul
3. MTÜ Saare Rannarahva Selts seisukoht KMH aruande avalikul väljapanekul
4. T.Laessoni seisukoht KMH aruande avalikul väljapanekul
5. SWE vastus MTÜ Koovi Külaselts seisukohale
6. SWE vastus MTÜ Elurikkuse Kaitse seisukohale
7. SWE vastus MTÜ Saare Rannarahva Seltsi seisukohale
8. SWE vastus T.Laessoni seisukohale
9. Vabariigi Valitsuse 22.02.2024.a korraldus nr 50 (avaldatud Riigi Teatajas 27.02.2024)
10. TTJA poolt 30.08.2023.a avalikule väljapanekule pandud KMH aruanne
11. TTJA vastus teabenõudele
12. Väljavõte Kliimaministeeriumi dokumendiregistrist
13. MTÜ Koovi Külaselts põhikiri
14. MTÜ Elurikkuse Kaitse põhikiri
15. MTÜ Saare Rannarahva Selts põhikiri
16. MTÜ Koovi Külaselts esindusõigust tõendav volikiri

17. MTÜ Elurikkuse Kaitse esindusõigust tõendav volikiri
18. MTÜ Saare Rannarahva Seltsi esindusõigust tõendav volikiri
19. Haridust tõendav dokument
20. Riigilõivu tasumist tõendav dokument